

Miljö- och klimathandlingsplan 2030

Skarpnäcks
stadsdelsnämnd

Innehåll

Skarpnäcks miljö- och klimathandlingsplan 2026–2030	4
Miljöpåverkan och rådighet.....	4
Genomförande och uppföljning	4
Ansvar	5
Miljöprogram 2030	6
Miljöprogrammets sju mål för en hållbar stad.....	6
Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning	8
Delmål 1.1 Stadens verksamheter stärker en rättvis omställning	8
Delmål 1.2 stockholmarna är delaktiga i omställningen	9
Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.....	9
Delmål 2.1 Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040 ..	9
Delmål 2.2 Minskad klimatpåverkan från transportsektorn	10
Delmål 2.3 En fossilfri organisation 2030	10
Delmål 2.4 Halverad klimatpåverkan från konsumtion	10
Delmål 2.5 Minskad klimatpåverkan från mat.....	11
Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem	11
Delmål 3.1 Stärkt biologisk mångfald och blågrön infrastruktur	11
Delmål 3.2 Förbättrad vattenkvalitet och stärkta livsmiljöer	12
Delmål 3.3 Staden bidrar till stärkt biologisk mångfald i omvärlden	12
Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm	12
Delmål 4.1 En stadsmiljö mer anpassad till ett förändrat klimat.....	13
Delmål 4.2 Stärkt motståndskraft vid extremväder	13
Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm.....	13
Delmål 5.1 Hållbar konsumtion och effektiv resursanvändning.....	14
Delmål 5.1 Cirkulära kretslopp av resurser	14
Mål 6: Ett giftfritt Stockholm.....	15
Delmål 6.1 Minskad användning och spridning av skadliga ämnen.....	15
Delmål 6.2 Renare mark och sediment	16
Mål 7: Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.....	16
Delmål 7.1 Trafikens påverkan på luftkvaliteten minskar	16
Delmål 7.2 Förbättrad ljudmiljö	16
Så berörs förvaltningen	18

Förvaltningsövergripande arbete	18
Så berörs avdelningen för förskola inklusive kultur.....	20
Så berörs avdelningen för stöd, service och omsorg.....	23
Så berörs avdelningen för Individ och familjestöd	25
Så berörs avdelningen för verksamhetsstöd och stadsmiljö.....	27

Skarpnäcks miljö- och klimathandlingsplan 2026–2030

Skarpnäcks miljö- och klimathandlingsplan är en förvaltningsövergripande handlingsplan. Planens syfte är att skapa struktur, överblick och förutsättningar så att verksamheterna aktivt ska kunna bidra till genomförandet med att nå målen i Stockholms stads miljöprogram 2030 med tillhörande handlingsplaner.

Miljöpåverkan och rådighet

Inom förvaltningen samt i förvaltningens arbete med invånare, föreningsliv, civilsamhälle och näringsliv finns möjligheter att göra konkreta åtgärder för att minska stadens totala miljö- och klimatpåverkan. Det handlar om aktiviteter som sker varje dag och har konsekvenser för miljö och klimat till exempel inköp, avfallshantering och val av transporter.

I förvaltningens övergripande styrning och ledning finns också stor möjlighet till positiv påverkan. Det kan handla om ställningstaganden och beslut i olika ärenden som förvaltningen handlägger och genomför. Exempelvis i upphandlingar, remissvar, i dialog och samverkan med andra förvaltningar och exploateringsprojekt i stadsdelsområdet samt i arbetet med investeringar, drift och underhåll av lokaler, parker och naturområden.

Genomförande och uppföljning

Centralt för miljö- och klimathandlingsplanen är att hållbarhet ska integreras i alla verksamheter. Rådigheten ser emellertid olika ut för förvaltningens skilda verksamheter. Planen är ett styrdokument som förvaltningen ska arbeta efter, och som verksamhetsområdena ska utgå ifrån när de formulerar åtaganden och arbetssätt över planperioden 2026–2030.

Under respektive målområde finns kortfattad beskrivning av målen och delmålens innebörd samt relaterade handlingsplaner, vägledningar, program och lokala rutiner i syfte att vägleda verksamheterna i sitt arbete.

Under rubrikerna ”Så berörs” finns förslag på åtgärder som kan inarbetas i verksamhetsplanen. I syfte att öka lärandet har planen en

kompletterande presentation "Utbildning miljöprogrammet" som kan användas vid till exempel planeringsdagar eller arbetsplatsträffar.

Miljö- och klimatåtgärderna som bryts ner i verksamhetsplaner som aktiviteter och förväntade resultat följs upp i samband med tertiärrapporter och verksamhetsberättelse, inom ramen för ordinarie uppföljning i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). Från och med verksamhetsår 2025 finns en specifik rapport i ILS som redovisar förvaltningens arbete med koppling till miljöprogrammet.

Förvaltningens samlade information kopplat till genomförandet av den lokala miljö- och klimathandlingsplanen finns på intranätet.

Läs mer: [Lokala miljö- och klimathandlingsplanen och tillhörande dokument](#)

Ansvar

Alla förvaltningens chefer är ansvariga för att skapa goda förutsättningar för miljö- och klimatarbetet, ta vara på och utveckla medarbetares kompetens och engagemang samt driva arbetet framåt. Förvaltningens chefer ska även använda åtgärdsförslagen i den lokala Miljö- och klimathandlingsplanen vid författande av verksamhetsplan och genomförande av miljö- och klimatarbetet i verksamheterna. Alla medarbetare ska ha tillräcklig kunskap och information, kopplat till sin roll i organisationen, för att arbeta i enlighet med planen. Verksamheterna ansvarar för att också involvera sina målgrupper och samverkanspartner i klimat- och miljöarbetet. Miljö- och klimatsamordnare ansvarar för att stötta verksamheterna i planering och genomförandet.

Miljöprogram 2030

Stockholms stads miljöprogram 2030 är ett stadsövergripande styrdokument och programmet omfattar stadens alla förvaltningar och bolag. Målen är satta för att Stockholms stad ska kunna nå målen i Agenda 2030, Parisavtalet, Klimatkontrakt 2030 och andra nationella och internationella överenskommelser på miljöområdet.

Miljöprogrammets sju mål för en hållbar stad

1. En rättvis och inkluderande omställning.
2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.
3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem.
4. Ett klimatanpassat Stockholm.
5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm.
6. Ett giftfritt Stockholm.
7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.

Miljöprogrammet genomförs med hjälp av handlingsplaner

Målen i miljöprogrammet är ofta övergripande och visar stadens ambitioner men preciserar inte hur målen ska uppnås. Det framgår istället i stadens olika handlingsplaner och åtgärdsprogram:

- Program för mänskliga rättigheter
- Klimathandlingsplan 2030
- Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad
- Handlingsplan för god vattenstatus
- Handlingsplan för klimatanpassning
- Avfallsplan för Stockholm
- Kemikalieplan

- Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län
- Åtgärdsprogram buller Stockholms stad

Utöver dessa finns det ett flertal handlingsplaner, program och åtgärdsförslag som förvaltningen arbetar utifrån som bland annat; Stockholm stads program för inköp, God mat för hälsa, klimat och miljö – Stockholm stads matprogram, Rese- och mötespolicy, Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald och förvaltningens lokala rutiner.

Läs mer: [Miljöprogram och handlingsplaner](#)

Stadens stödfunktioner

För att underlätta för stadens verksamheter att genomföra miljöprogrammets mål och handlingsplaner finns flera olika stödfunktioner. Som till exempel energicentrum, kemikaliecentrum och centrum för cirkularitet.

Läs mer: [Stöd i miljöarbetet](#)

Miljöprogrammets utpekade arbetssätt

Stadens egen organisation och de utpekade arbetssätten är framgångsfaktorer för att nå de högt ställda målen. För att lyckas behöver staden också arbeta tillsammans med stockholmarna och de som är verksamma i staden.

Intern och extern samverkan

Inköp

Kommunikation och påverkansarbete

Innovation, digitalisering och lärande

Intern och extern samverkan behöver utvecklas såväl inom stadens organisation som med näringsliv, civilsamhället och akademien.

Inköp är betydelsefullt för att uppnå majoriteten av miljöprogrammets mål. Staden köper tillsammans in stora volymer och det finns potential att göra en hög miljö- och klimatnytta via stadens inköp.

Kommunikation och påverkansarbete, stadens interna och externa kommunikation är en viktig strategisk process som ger stöd för att nå målen i programmet.

Innovation, digitalisering och lärande behövs för att tillvarata digitaliseringens möjligheter, inkludera nya arbetssätt, utveckla tjänster för invånare och näringsliv och för att sprida kunskap om det arbete som utvecklats.

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

Miljöprogrammets mål om en rättvis och inkluderande omställning är ett övergripande mål som ska genomsyra arbetet med de andra målen. Målet innebär att stadens verksamheter ska utformas så att de stärker en rättvis omställning, grupper som drabbas hårdast av miljöproblemen ska skyddas och stockholmarna ska vara delaktiga och ha inflytande i omställningen.

Målet är uppdelat i 2 delmål med tillhörande:

- Program för mänskliga rättigheter

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Stockholm stads program för inköp
- God mat för hälsa, klimat och miljö – Stockholm stads matprogram

Delmål 1.1 Stadens verksamheter stärker en rättvis omställning

Stadens verksamheter ska främja en rättvis omställning, särskilt inom arbetsmarknadsinsatser och vuxenutbildning, inköp, upphandling och stadsplanering. Detta med ett särskilt fokus på sårbara grupper (barn, äldre, personer med funktionsnedsättning eller invånare i socio-ekonomiskt svaga områden).

Delmålet knyter exempelvis an till mål 4 ”Ett klimatanpassat Stockholm”, där sårbara grupper identifieras som särskilt känsliga för värmeböljor och därför prioriteras i stadsdelsnämndens arbete med att skapa svalkande miljöer.

Delmål 1.2 stockholmarna är delaktiga i omställningen

Delmålet innebär ett nytt ansvar för stadsdelsnämnderna att ta en tydligare roll i omställningsarbetet i kontakten med invånarna och civilsamhället genom att bidra till att öka stockholmarnas kunskap, medvetenhet och delaktighet när det gäller miljö- och klimatförändringar.

Stadsdelsnämnden ska via kommunikation, medborgarkontor, medborgardialoger och annan samverkan arbeta för invånarnas och civilsamhällets ökade delaktighet och involvering kopplat till miljö- och klimatnytta. Pedagogiska verksamheter såsom förskolor och fritidsgårdar har ett särskilt viktigt uppdrag i att lära ut hållbara vanor till kommande generationer.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

Målet handlar om hur Stockholms klimatutsläpp ska minska och innefattar både direkta utsläpp som sker inom Stockholms geografiska område (exempelvis från trafiken) och indirekta utsläpp som sker till följd av konsumtion, så kallade konsumtionsbaserade utsläpp. Målet innefattar både Stockholms stads egna utsläpp inom organisationen och stockholmarnas utsläpp.

Målet är uppdelat i fem delmål som konkretiseras i:

- Klimathandlingsplan 2030.

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Rese- och mötespolicy
- Lokal handlingsplan för fossilfri stadsmiljöverksamhet
- Lokala rutiner för energieffektivisering

Delmål 2.1 Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040

Delmålet tar både upp minskade utsläpp och skapandet av kolsänkor. Utsläppen 2030 ska vara högst 0,6 ton CO_{2e} per invånare. Störst minskning krävs inom vägtrafik och förbränning av plastavfall (energiåtervinning). Även storskalig avskiljning och lagring av koldioxid krävs.

Stadsdelsnämnden genomför delmålet bland annat genom att möjliggöra för medarbetare och stockholmarna att resa fossilfritt genom att främja gång, cykel och kollektivtrafik samt bidra till en hållbar infrastruktur genom att rusta upp parkvägar.

Delmål 2.2 Minskad klimatpåverkan från transportsektorn

Fokus är på stora utsläppskällor kopplade till transporter inom staden. Där utsläppen ska minska med 80 % till 2030 (jämfört med 2010). Biltrafiken ska minska med 30 % till 2030 (jämfört med 2017) och en utsläppsfri trafik i innerstaden 2030.

Stadsdelsnämnder har inte genomförandeansvar för detta delmål.

Delmål 2.3 En fossilfri organisation 2030

Stadens organisation ska till 2030 fasa ut fossil energi i stadens egen och upphandlade verksamhet. I upphandlade avtal som gäller till 2030 ska kravet vara att leverantören tillhandahåller fossilfria transporter och arbetsmaskiner.

Stadsdelsnämndens arbete med fossilfrihet sker bland annat genom att ha en bilpool med endast miljöklassificerade fordon, tjänstecyklar samt fria kollektivtrafikresor inom tjänsten. I upphandlingar ställs krav på fossilfrihet fordon och arbetsmaskiner med undantag för hög prestanda och god beredskap.

Delmål 2.4 Halverad klimatpåverkan från konsumtion

Delmålet avser både förvaltningens egen konsumtion och invånarnas konsumtion. Med konsumtion avses olika typer av produkter och varor, men också energi, resor och tjänster. För förvaltningen innebär målet att nya förhållningssätt behöver förankras, som leder till minskad konsumtion och mer effektivt resursutnyttjande.

Stadsdelsnämnden fokuserar på en medveten konsumtion och minskad förbrukning av engångsartiklar inom nämndens alla verksamheter samt förbättrade möjligheter för invånarna att göra hållbara val. Exempelvis bidrar; att tillhandahålla ett fritidsbibliotek, att hålla kurser i Remake, spridning av centrala kommunikationskampanjer samt samverkan med föreningar och näringsliv som arbetar för ökad hållbarhet till genomförande.

Delmål 2.5 Minskad klimatpåverkan från mat

Delmålet innebär att påskynda omställningen av hur stadens måltider upphandlas, menyplaneras, köps in och följs upp för att minska dess negativa klimatpåverkan. Minskade utsläpp från livsmedel och måltider kan uppnås genom att öka inköp av närproducerat och andelen växtbaserat samt arbeta för att minimera matsvinnet.

Prioriterat i stadsdelsnämndens fortsatta arbete är att samtliga utförarverksamheter inom förskola, äldreomsorg och gruppboheter inom LSS och socialpsykiatri ska komma ner i hållbara utsläppsnivåer. Vid samtliga inköp av livsmedel och måltider i samband med personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering ska andelen växtbaserade alternativ öka.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

Ett Stockholm
med
livskraftiga
ekosystem

Staden ska bidra till en stärkt biologisk mångfald, både lokalt och i omvärlden. Livskraftiga ekosystem betyder att stadens växter och djur ska leva i livskraftiga populationer. Den biologiska mångfalden och den blågröna infrastrukturen ska stärkas, mer natur ska skyddas och vattenkvaliteten ska förbättras och på sikt ska god vattenstatus uppnås.

Målet är uppdelat i tre delmål som konkretiseras i:

- Handlingsplan för biologisk mångfald.

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Stadsdelvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald
- Lokala rutiner för kontering av ekologisk andel

Delmål 3.1 Stärkt biologisk mångfald och blågrön infrastruktur

Delmålet handlar bland annat om att stärka biologiska samband och motverka fragmentering av livsmiljöer, motverka ljusföroreningar och att skapa mångfunktionella ytor som både gynnar biologisk mångfald, rekreation och ökar förmågan att hantera klimatförändringar.

Stadsdelsnämndens arbete med fysiska åtgärder som exempelvis skapandet av högräsytor, ökad krontäckning, gröna tak och dammar i stadsmiljö samt ökad grönska och skugga i verksamheter medverkar till genomförandet.

Delmål 3.2 Förbättrad vattenkvalitet och stärkta livsmiljöer

Delmålet innebär att stadens vattenförekomster på sikt ska nå god ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv. De största miljöproblemen i Stockholms sjöar, vattendrag och kustvatten utgörs av övergödning, miljögifter och fysiska ingrepp i vattenmiljön. En del av föroreningsbelastningen beror på att dagvatten för med sig föroreningar från stadens hårdgjorda ytor; vägbanor, parkeringsplatser, torg och takytor.

Genom att fortsätta utveckla dagvattenhanteringen och välja material som inte släpper ifrån sig skadliga ämnen och mikroplaster vid anläggningsarbeten arbetar stadsdelsnämnden med genomförande.

Delmål 3.3 Staden bidrar till stärkt biologisk mångfald i omvärlden

Delmålet riktar in sig på hur stadens konsumtion påverkar biologisk mångfald i samband med att livsmedel och andra produkter produceras.

Stadsdelsnämnden ska arbeta med målet genom att välja miljömärkta varor och produkter och ställa krav i linje med miljöprogrammet i upphandlingar.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

Stadsmiljöerna behöver utvecklas så att de klarar effekterna av ett varmare klimat och mer nederbörd. Stadens verksamheter behöver anpassas och rutiner och åtgärder så att våra samhällsviktiga verksamheter också fungerar under extrema väderhändelser ska finnas. I arbetet med målet ingår också att ta särskild hänsyn till sårbara grupper.

Målet är uppdelat i två delmål som konkretiseras i:

- Handlingsplan för klimatanpassning.

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Krisledningsplan - Förvaltningens organisering samt rutin för hantering före, under och efter kriser

Delmål 4.1 En stadsmiljö mer anpassad till ett förändrat klimat

Delmålet handlar framför allt om att göra fysiska anpassningar av bebyggelse och stadsmiljön för att mildra effekterna av skyfall och värmeböljor. Det kan till exempel innebära att skapa multifunktionella ytor som klarar att ta emot stora regnmängder samtidigt som de, när det inte är extremväder, bidrar med rekreativa värden.

Stadsdelsnämndens arbete med att stärka upp ekosystemtjänster genom att inventera och vid behov åtgärda våtmarker, meandering av uträtade bäckar eller diken, skapa dammar samt arbeta för god trädhälsa och hög krontäckningsgrad, i syftet att skapa buffert för både torka och översvämning verkar för genomförandet.

Delmål 4.2 Stärkt motståndskraft vid extremväder

Extremväder kan ha samhällsstörande effekter som innebär att verksamheter behöver ha en beredskap. Översvämningar kan till exempel hindra transportvägar och långvariga värmeböljor kan orsaka värmeslag hos äldre och småbarn.

För stadsdelsnämnden innebär målet bland annat att utförarverksamheter ska ha uppdaterade rutiner för krisberedskap som även innefattar hur de kan skydda sårbara grupper från värmen.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

Dagens linjära ekonomi med hög resursanvändning, stora mängder avfall och negativ miljöpåverkan, behöver omformas till en cirkulär ekonomi med en effektiv användning av resurser. Konsumtionen behöver minska till hållbara nivåer och staden behöver ändra materialval, beteenden och konsumtionsmönster och möjliggöra cirkulära flöden. Ett viktigt förhållningssätt är att överväga om behov kan lösas på annat sätt än genom att köpa nytt eller öka

**Ett resurs-
effektivt och
cirkulärt
Stockholm**

resursanvändningen Att exempelvis reflektera före inköp, återbruka, reparera och dela är värdefulla förhållningssätt.

Målet är uppdelat i två delmål som konkretiseras i:

- Avfallsplan för Stockholm
- Handlingsplan för hållbar plastanvändning

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Vägledning för hållbara kontor
- Stadens snabbguide återbruk möbler

Delmål 5.1 Hållbar konsumtion och effektiv resursanvändning

Delmålet innebär ett ökat fokus på bättre användning av jordens resurser genom att mer hållbara och cirkulära val görs vid inköp av produkter och tjänster. Men innan nya produkter köps in behöver möjligheten att dela, låna eller hyra övervägas Staden ska uppnå en hållbar konsumtion i den egna organisationen och underlätta för boende och verksamma i Stockholm. Upphandlingar ska innehålla krav som främjar cirkularitet. Det kan till exempel innebära krav på energieffektivitet, att produkter ska innehålla återvunna material eller gå att reparera.

Stadsdelsnämndens övergång från engångsartiklar till flergångsartiklar är en viktig aspekt, liksom att etablera arbetssätt som ger minskad resursförbrukning.

Delmål 5.1 Cirkulära kretslopp av resurser

Detta delmål går in på bättre avfallshantering där andelen som går till förbränning minskas samtidigt som mer material går till återvinning. Bygg-, rivnings- och anläggningsavfall utgör de enskilt största avfallskategorierna i staden och dessa flöden är särskilt prioriterade.

Genom att säkerställa att alla verksamheter har möjlighet att källsortera sitt avfall och tillräcklig kunskap för att göra rätt samt utveckla tillgänglighet på källsortering i nämndens parker genomför stadsdelsnämnden delmålet.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

Samtidigt som många kemikalier har viktiga funktioner har vissa egenskaper som kan skada miljön och människors hälsa. Därför är det viktigt att staden minskar användningen av skadliga ämnen och höjer kunskapen om var de finns för att inte belasta oss själva eller vår omgivning med ämnen som riskerar att orsaka hälso- och miljömässiga problem. Riskerna med att utsättas för skadliga ämnen är inte jämnt fördelad över befolkningen. Vissa utsätts för mer skadliga ämnen genom sitt arbete, boende eller andra aktiviteter och exempelvis barn, unga och gravida är mer känsliga. Staden behöver därför prioritera sitt arbete med att minska exponering för de grupper som är extra utsatta.

Målet är uppdelat i två delmål som konkretiseras i:

- Kemikalieplan

Exempel på ytterligare vägledningar, program och lokala rutiner:

- Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi
- Lokala rutiner för säker hantering av kemikalier

Delmål 6.1 Minskad användning och spridning av skadliga ämnen

Delmålet innebär att staden ska minska den egna användningen och därmed utsläppen av skadliga ämnen men också verka för ökad medvetenhet bland invånare och näringsliv. Till kategorin skadliga ämnen räknas också mikroplaster. Barn, unga, gravida och kvinnor i fertil ålder utgör prioriterade grupper eftersom vissa kemikalier kan störa utvecklingen hos foster, barn och unga. Förskolan är särskilt prioriterad, men alla arbetsplatser behöver arbeta med att fasa ut farliga ämnen ur arbetsmiljön. För att nå en minskad användning är medvetna inköp grundläggande.

Samtliga av stadsdelsnämndens verksamheter som använder kemikalier ska följa de lokala rutinerna för säker hantering av kemikalier och vid inköp välja miljömärkta hygien- och städprodukter, pedagogiskt material och inventarier. För minskad spridning av mikroplaster anläggs endast konstgräs och platsgjutet gummi för tillgänglighetsanpassning och marknaden för miljö- och klimatvänligare alternativ bevakas.

Delmål 6.2 Renare mark och sediment

Stockholm är ett urbant område och förorenad mark och sediment återfinns på många platser. Delmålet innebär att förorenade områden ska inventeras, utredas och åtgärdas i högre utsträckning.

För stadsdelsnämnden är det väsentligt att arbeta med att förebygga och förhindra nya föroreningar och anmäla till Miljöförvaltningen när förorening påträffas.

Mål 7: Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Stockholmarna ska inte utsättas för hälsorisker som kommer av skadliga nivåer av buller eller luftföroreningar. Luften i Stockholm ska vara ren och Stockholms ljudmiljö ska vara god och främja trivsel och rekreation. Trafiken är den största källan till luftföroreningar och buller i Stockholm. Därför måste den negativa miljöpåverkan från trafiken minska.

Målet är uppdelat i två delmål som konkretiseras i:

- Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län
- Åtgärdsprogram buller Stockholms stad

Exempel på ytterligare vägledning, program och lokala rutiner:

- Gröna lösningar för en bättre ljudmiljö

Delmål 7.1 Trafikens påverkan på luftkvaliteten minskar

Delmålet innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa och djur, växter och kulturvärden inte skadas – WHO:s riktlinjer.

Stadsdelsnämnder har inget genomförandeansvar för detta mål men kan bidra genom samarbete med stadens förvaltningar och bolag samt i samverkan med externa aktörer.

Delmål 7.2 Förbättrad ljudmiljö

Delmålet innebär att människor inte ska utsättas för skadliga ljudnivåer och att infrastruktur och bostäder ska lokaliseras och utformas med hänsyn till människors hälsa. Staden kan också bidra

till att förbättra upplevelsen av ljudnivån med hjälp av grönska då en grönare stad bidrar till en bättre ljudmiljö.

Genom att kravställa dubbfria däck och åtgärda buller genom olika typer av gröna lösningar för en förbättrad ljudmiljö, exempelvis sedumtak, gröna väggar, ersätta hårdgjorda ytor med gräs, buskar eller ängsväxter genomför stadsdelsnämnden delmålet.

Så berörs förvaltningen

Alla delar av förvaltningen bidrar till att genomföra målen i Miljöprogrammet utifrån sin roll. Åtgärder, handlingsplaner, program och lokala rutiner som är förvaltningsövergripande och som berör alla verksamhetsområden är samlade nedan.

De åtgärder som specifikt berör respektive avdelning är sorterade under:

- Förskoleavdelningen inklusive kultur
- Avdelningen för Stöd service och omsorg
- Avdelningen för Individ och familjestöd inklusive fritid
- Avdelningen för Verksamhetsstöd & stadsmiljö

Förvaltningsövergripande arbete

Förvaltningen som helhet, berörs av, och kan bidra till genomförandet av samtliga mål i miljöprogrammet

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Följa Stockholm stads program för inköp
- Följa God mat för hälsa, klimat och miljö – Stockholm stads matprogram
- Ställa krav vid upphandling avseende arbetsvillkor och etisk handel.
- Respektive avdelning involverar sina målgrupper och samverkansparter i miljö- och klimatarbetet.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- Följa stadens Rese- och mötespolicy
- Följa lokala rutiner för energieffektivisering
- Ställa krav på fossilfria leveranser, transporter och resor i upphandlingar.

- Bilar, andra fordon och maskiner som förvaltningen köper in eller leasar ska vara fossilfria med undantag för hög beredskap.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystems

- Följa lokala rutiner för kontering av ekologisk andel

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Följa lokala rutiner för krisberedskap
- Ta särskild hänsyn till sårbara grupper vid prioritering av investeringar

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Följa vägledning för Hållbara kontor
- Inkludera krav som gynnar cirkularitet vid upphandlingar.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Följa lokala rutiner för säker hantering av kemikalier
- Ställ kemikaliekrav vid upphandling och inköp.

Mål 7: Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

- Ställ krav på dubbfria däck och eldrift vid upphandling av varor och tjänster som omfattar transporter.

Material, vägledningar, utbildningar och verktyg

Förvaltningens samlingssida på intranätet med MKHP, PP och lokala rutiner [Lokala miljö- och klimathandlingsplanen och tillhörande dokument](#)

Program för inköp: [Så arbetar staden med upphandling - Stockholms stad](#)

God, hälsosam och klimatsmart mat, [Så arbetar staden med mat och måltider - Stockholms stad](#)

Rese- och mötespolicy: [Resor](#)

Hållbara kontor, [Hållbara kontor](#)

Så berörs avdelningen för förskola inklusive kultur

Förskola berörs av samtliga målområden i miljöprogrammet men där det finns störst påverkansmöjlighet är inom:

Vilket genomförs genom att:

- Involvera och engagera barnen genom lek, odling, återbruk och utflykter till naturen.
- Servera hållbara livsmedel och måltider: välj klimatsmarta och ekologiska råvaror.
- Resurseffektiva verksamheter: Återanvänd material, sortera avfall och undvik engångsprodukter och matsvinn.
- Hälsosam och giftfri miljö: Välj leksaker, möbler och städprodukter utan skadliga ämnen.

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Utveckla former för kommunikation och dialog om miljö- och klimatfrågor för att involvera fler invånare och civilsamhälle, bland annat på platser där åtgärder genomförts.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- Öka andelen växtbaserade alternativ vid inköp av livsmedel, måltider, personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering.
- Utredda införandet av närings- och klimatberäknade menyer inom förskola.
- Aktivt arbeta för att minimera mängden matsvinn
- Utbilda måltidspersonal i klimatsmart mat
- Minska användningen av plast och engångsmaterial.
- Genomföra åtgärder för ökad utsortering och materialåtervinning av plast.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

- Andelen ekologiska livsmedel, måltider, inköp till personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering fortsätter att öka mot stadens mål om 70 %.
- Miljömärkta alternativ väljs vid inköp av rengörings- och hygienprodukter, bild- och formmaterial, träprodukter, textil, planteringsjord och andra produkter som kan påverka biologisk mångfald.
- Fortsätta utveckla arbetet med gröna förskolegårdar internt samt i samverkan med SISAB.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Säkerställa att samhällsviktiga verksamheter har beredskap och rutiner för att kunna erbjuda service också vid extrema väderhändelser
- Skydda personer i stadens verksamheter genom verksamhetsanpassning och fysiska åtgärder vid värmeböljor genom till exempel trädplanteringar, pergolor och andra solskydd.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Följa Stadens ”Snabbguide återbruk möbler” och verka för en ökad användning av Stocket, Lundaverkstaden och stadens återbruksavtal.
- Återbruk som utgångspunkt vid iordningställande av lokaler
- Arbeta för att alla verksamheter har tillräckliga förutsättningar för källsortering – både sett till tillgång och kunskap.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Verksamheter som använder kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska byta ut dessa mot mindre skadliga alternativ.
- Beställ varor och produkter från stadens upphandlade sortiment.
- Fortsatt arbete enligt Vägledning för kemikaliesmart förskola
- Minimera användningen av konstgräs och gummiytor till förmån för mer naturliga material.

Material, vägledningar, utbildningar och verktyg

Kemikaliesmart Förskola, [Minska skadliga kemikalier i förskolan och skolan - Stockholms stad](#)

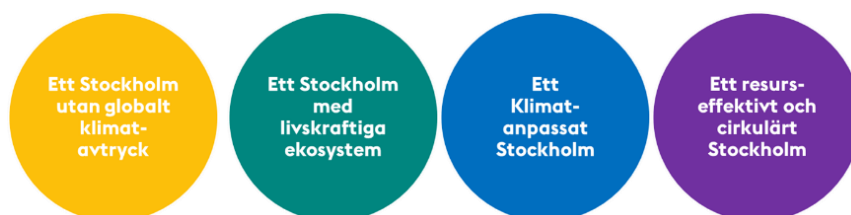
Kemikalieförteckning, [Chemsoft](#)

Agresso e-utbildning livsmedel, [Fokusutbildning i inköp - för dig som arbetar med livsmedelsköp](#)

Stockholm stads Matprogram, lanseras under 2026

Så berörs avdelningen för stöd, service och omsorg

Äldreomsorgen och utförarverksamheter inom socialpsykiatri och LSS berörs av samtliga målområden i miljöprogrammet men där det finns störst påverkansmöjlighet är inom:

Vilket genomförs genom att:

- Minska mängden plast, gå från engång- till flergångsprodukter och använd engångsmaterialet rätt.
- Ha hållbara livsmedel och måltider, välj klimatsmarta och ekologiska produkter.
- Resurseffektiva verksamheter, återanvänd material, sortera avfall och undvik matsvinn.
- Hälsosam och giftfri miljö, välj produkter och inventarier utan skadliga ämnen.

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Utveckla former för kommunikation och dialog om miljö- och klimatfrågor för att involvera fler invånare och civilsamhälle, bland annat på platser där åtgärder genomförts.
- Genomföra miljöpedagogiska aktiviteter med respektive målgrupp.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- Öka andelen växtbaserade alternativ vid inköp av livsmedel, måltider, personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering.
- Utbilda måltidspersonal i klimatsmart mat
- Aktivt arbeta för att minimera mängden matsvinn
- Minska användningen av plast och engångsmaterial.
- Genomföra åtgärder för ökad utsortering och materialåtervinning av plast.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

- Andelen ekologiska livsmedel, måltider, inköp till personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering fortsätter att öka mot stadens mål.
- Miljömärkta alternativ väljs vid inköp av rengörings- och hygienprodukter, bild- och formmaterial, träprodukter, textil, planteringsjord och andra produkter som kan påverka biologisk mångfald.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Säkerställa att viktiga verksamheter har beredskap och rutiner för att kunna erbjuda service också vid extrema väderhändelser.
- Skydda personer i stadens verksamheter genom verksamhetsanpassning och fysiska åtgärder vid värmeböljor genom till exempel trädplanteringar, pergolor och andra solskydd.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Fortsätta och utveckla arbetet med Hållbar vård och omsorg
- Följa Stadens ”Snabbguide återbruk möbler” och verka för en ökad användning av Stocket, Lundaverkstaden och stadens återbruksavtal.
- Återbruk som utgångspunkt vid iordningställande av lokaler
Arbeta för att alla verksamheter har tillräckliga förutsättningar för källsortering – både sett till tillgång och kunskap.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Verksamheter som använder kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska byta ut dessa mot mindre skadliga alternativ. Med undantaget för behov av smittskydd.
- Beställ varor och produkter från stadens upphandlade sortiment.

Material, vägledningar, utbildningar och verktyg

Vägledning för hållbar vård och omsorg [Hållbar äldreomsorg](#)

Kemikalieförteckning, [Chemsoft](#)

Agresso e-utbildning livsmedel, [Fokusutbildning i inköp - för dig som arbetar med livsmedelsköp](#)

Stockholm stads Matprogram, lanseras under 2026

Så berörs avdelningen för Individ och familjestöd

Individ och familjestöd berörs av flera målområden i miljöprogrammet men där det finns störst påverkansmöjlighet är inom:

Vilket genomförs genom att:

- Verka för en rättvis omställning där invånare är delaktiga och har inflytande.
- Följa stadens Rese- och mötespolicy och välja färdssätt utifrån ett klimat och kostnadsperspektiv.
- Köp i första hand ekologiska, växtbaserade och närodlade livsmedel. Beställ via stadens inköpssystem Agresso och kontera rätt.
- Hälsosam och giftfri miljö, välj miljömärkta produkter och inventarier utan skadliga ämnen.

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Stötta och driva initiativ som underlättar för invånarna att göra hållbara val exempelvis via medborgarkontor.
- Utveckla former för kommunikation och dialog om miljö- och klimatfrågor för att involvera fler invånare och civilsamhälle, bland annat på platser där åtgärder genomförts.
- Genomföra miljöpedagogiska aktiviteter som ska inspirera till hållbara val med relevant målgrupp på redan etablerade arenor.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- Öka andelen växtbaserade alternativ vid inköp av livsmedel, måltider, personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering.
- Minska användningen av plast och engångsmaterial.
- Genomföra åtgärder för ökad utsortering och materialåtervinning av plast.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

- Andelen ekologiska livsmedel, måltider, inköp till personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering fortsätter att öka mot stadens mål.
- Miljömärkta alternativ väljs vid inköp av rengörings- och hygienprodukter kontorsmateriel och andra produkter som kan påverka biologisk mångfald.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Skydda personer i stadens verksamheter genom verksamhetsanpassning och fysiska åtgärder vid värmeböljor genom till exempel trädplanteringar, pergolor och andra solskydd.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Följa Stadens ”Snabbguide återbruk möbler” och verka för en ökad användning av Stocket, Lundaverkstaden och stadens återbruksavtal.
- Återbruk som utgångspunkt vid iordningställande av lokaler
- Arbeta för att alla verksamheter har tillräckliga förutsättningar för källsortering – både sett till tillgång och kunskap.
- Skapa möjligheter för stockholmarna att reparera, byta, låna eller dela istället för att köpa nytt.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Beställ varor och produkter från stadens upphandlade sortiment.
- Fortsatt arbete enligt Vägledning för kemikaliesmart fritidsverksamhet.

Material, vägledningar, utbildningar och verktyg

Kemikaliesmart Fritidsverksamhet, [Minska skadliga kemikalier i förskolan och skolan - Stockholms stad](#)

Kemikalieförteckning, [Chemsoft](#)

Agresso e-utbildning livsmedel, [Fokusutbildning i inköp - för dig som arbetar med livsmedelsköp](#)

[Stockholm stads Matprogram](#), lanseras under 2026

Så berörs avdelningen för verksamhetsstöd och stadsmiljö

Avdelningen för verksamhetsstöd och stadsmiljö har flertalet gemensamma åtgärder, de sorteras dock under rubrikerna:

- Enheten för ekonomi och internservice och enheten för kvalitets- och nämndprocesser
- Enheten för stadsmiljö och stadsutveckling

Enheten för ekonomi och internservice och enheten för kvalitets- och nämndprocesser

Berörs av flera målområden i miljöprogrammet men där det finns störst påverkansmöjlighet är inom:

Vilket genomförs genom att:

- Bidra genom att stärka miljö, klimat- och rättviseperspektivet vid upphandling och inköp genom kompetensutveckling
- Bidra till att förvaltningen följer stadens Rese- och mötespolicy och tillhandahåller bilpool
- Köp i första hand ekologiska, växtbaserade och närodlade livsmedel. Beställ via stadens inköpssystem Agresso och kontera rätt.
- Bidra till att förvaltningens lokaler är energieffektiva och klimatanpassade

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Kompetensutveckla förvaltningens medarbetare inom inköp, upphandling och avtalsuppföljning för att bidra till klimat- och miljömålen och för att stärka rättviseperspektivet.
- Arbeta med kommunikation för att öka lokala föreningars kännedom om att de kan söka föreningsbidrag för miljö- och klimatarbete.
- Genomföra medborgardialog och medborgarbudget med miljö- och klimattema

- Utveckla former för kommunikation och dialog om miljö- och klimatfrågor för att involvera fler invånare och civilsamhälle, bland annat på platser där åtgärder genomförts.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- I samverkan med fastighetsägare verka för att hyrda lokaler förses med energisnål teknik.
- Minska konsumtionsbaserade utsläpp från livsmedel genom att öka andelen växtbaserade alternativ vid inköp av livsmedel, måltider, personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering.
- Minska användningen av plast och engångsmaterial.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

- Andelen ekologiska inköp till personalträffar och dylikt samt vid intern representation och catering fortsätter att öka mot stadens mål.
- Miljömärkta alternativ väljs vid inköp av rengörings- och hygienprodukter träprodukter, textil, planteringsjord, och andra produkter som kan påverka biologisk mångfald.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Bidra till verksamheternas arbete med att skydda personer i stadens verksamheter genom verksamhetsanpassning och fysiska åtgärder vid värmeböljor genom till exempel pergolor och andra solskydd.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Följ Stadens ”Snabbguide återbruk möbler” och verka för en ökad användning av Stocket, Lundaverkstaden och stadens återbruksavtal.
- Återbruk som utgångspunkt vid iordningställande av lokaler
- Arbeta för att alla verksamheter har tillräckliga förutsättningar för källsortering – både sett till tillgång och kunskap.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Vid renoveringar och ombyggnationer av lokaler väljs byggmaterial med lägst nivå ”accepterad” i stadens byggvarubedömningssystem.

- Bidra till verksamheternas arbete med att minimera användningen av konstgräs och gummiytor på gårdar till förmån för mer naturliga material.
- Verksamheter som använder kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska byta ut dessa mot mindre skadliga alternativ.
- Beställ varor och produkter från stadens upphandlade sortiment.

Mål 7: Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

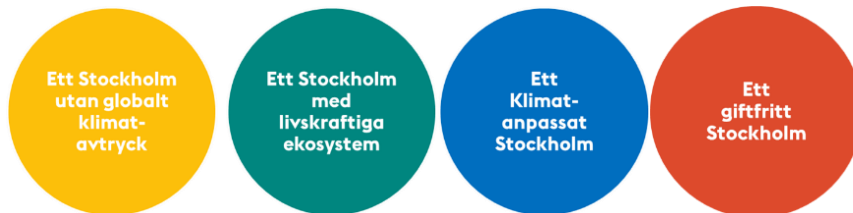
- Tillämpa gröna lösningar för en förbättrad luft- och ljudmiljö, t.ex. gröna tak och väggar.

Material, vägledning, utbildningar och verktyg

Utbildning Miljöprogram 2030 [Kurs: Stockholms miljöprogram 2030 – vägledning, inspiration, stöd](#)

Stadsmiljö och stadsutveckling

Berörs av samtliga målområden i miljöprogrammet men där det finns störst påverkansmöjlighet är inom:

Vilket genomförs genom att:

- Parkdriften bedrivs cirkulärt och hållbart i egen regi.
- Ställ miljökrav på fordon och arbetsmaskiner gällande fossilfrihet och bullerreducering
- Stärk och utveckla naturen genom naturvårdsinriktad skötsel och naturvårdsåtgärder samt identifiera och förebygg klimatrisker
- Undvika produkter och byggmaterial som innehåller skadliga kemikalier.

Mål 1: En rättvis och inkluderande omställning

- Genomföra medborgardialog och medborgarbudget med miljö- och klimattema.
- Utveckla former för kommunikation och dialog om miljö- och klimatfrågor för att involvera fler invånare och civilsamhälle, bland annat på platser där åtgärder genomförts.

Mål 2: Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

- Arbeta utifrån den lokala handlingsplanen för fossilfri stadsmiljöverksamhet 2030.
- Bidra till kolsänkor genom att plantera träd, återvätta dikad mark och bedriva naturskötsel.
- Underhålla och utveckla gång- och cykelstråk
- Minska användningen av plast och engångsmaterial.
- Genomföra åtgärder för ökad utsortering och materialåtervinning av plast.

Mål 3: Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

- Fortsatt arbete enligt de lokala åtgärdsplanerna för god vattenstatus.

- Fortsatt arbete i enlighet med det stadsdelsvisa åtgärdsprogrammet för biologisk mångfald och skötselplaner för naturreservaten.
- Satsa på drift och underhåll av tidigare utförda åtgärder för biologisk mångfald med syftet att bevara och utveckla dessa.
- Bekämpa invasiva arter på land och i vatten.
- Minska föroreningar till vattnet till exempel genom att fördröja och rena dagvatten.
- Bidra i arbetet med nya naturreservat och biotopskyddsområden.
- Miljömärkta alternativ väljs vid inköp av produkter som kan påverka biologisk mångfald negativt.

Mål 4: Ett klimatanpassat Stockholm

- Sträva efter att skapa mångfunktionella ytor som både bidrar till stärkt förmåga att hantera skyfall och värmeböljor.
- Skapa svalkande miljöer i eller i anslutning till värmeutsatta områden genom till exempel trädplanteringar, pergolor och andra solskydd.

Mål 5: Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

- Arbeta med källsorteringsmöjlighet i parker i enlighet med lagkrav.
- Utredda möjligheterna att tvätta sand
- Följa Stadens ”Snabbguide återbruk möbler” och verka för en ökad användning av Stocket, Lundaverkstaden och stadens återbruksavtal.

Mål 6: Ett giftfritt Stockholm

- Vid upprustningar och nyanläggningar i offentlig miljö väljs byggmaterial med lägst nivå ”accepterad” i stadens byggvarubedömningssystem.
- Minimera användningen av konstgräs och gummiytor vid anläggningsarbeten till förmån för mer naturliga material.
- Succesivt byta ut konstgräs och platsgjutet gummi till mer naturliga material när så är lämpligt.
- Utredda och åtgärda områden som innebär en risk för människors hälsa och miljön.
- Genomföra ansvarsutredningar för prioriterade platser och områden.
- Utredning av möjlig finansiering av åtgärder.

- Verksamheter som använder kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska byta ut dessa mot mindre skadliga alternativ.
- Beställ varor och produkter från stadens upphandlade sortiment.

Mål 7: Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

- Samarbeta med stadens förvaltningar och bolag samt samverka med externa aktörer för att förebygga och omhänderta föroreningar.
- Lyfta bullerproblematik i granskning av detaljplaner i stadsdelsområdet.
- Ställ krav på bullerklassificering och eldrift vid upphandling av arbetsmaskiner och handhållna maskiner.
- Tillämpa gröna lösningar för en förbättrad luft- och ljudmiljö, t.ex. gröna tak och väggar.
- Ta upp sand och grus från gårdar och gångbanor tidigt på våren.

Material, vägledning, utbildningar och verktyg

Lokal handlingsplan för fossilfri stadsmiljöverksamhet

Stadsdelvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald

Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi

Gröna lösningar för en bättre ljudmiljö

Naturens nyttor [Kurs: Naturens nyttor i staden](#)

Naturvårdande skötsel [Kurs: Naturvårdande skötsel - En utbildning om att sköta om våra naturområden i Stockholms stad](#)

GIS och geodata [M-GIS](#)